

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

CADRUL LEGISLATIV EUROPEAN PRIVIND INFORMAREA CONSUMATORILOR
ASUPRA PRODUSELOR CONGELATE/DECONGELATE
Notă documentară

FEBRUARIE 2018

Documentare și sinteză: Virgilia Ioan, consilier parlamentar

Studiul documentar poate fi accesat direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.

* Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă sunt cu caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

ASPECTE GENERALE

Principiile de bază ale politicii alimentare a UE sunt definite în legislația generală în domeniul alimentar, adoptată în 2002, obiectivul principal fiind de a facilita comerțul cu produse alimentare între țările UE, garantând, în același timp, respectarea de către toate statele membre a aceluiași standard ridicat în materie de protecție a consumatorilor.

Legislația UE în domeniu abordează o gamă largă de aspecte legate de produsele alimentare în general și de siguranța alimentară în special, făcând referire inclusiv la informațiile despre alimente și la bunăstarea animalelor. Legislația europeană acoperă toate etapele lanțului alimentar, de la producția de furaje și alimente până la procesare, depozitare, transport, import, export și vânzările cu amănuntul. Datorită acestei abordări integrate, se poate asigura trasabilitatea tuturor alimentelor și furajelor produse și comercializate în UE, iar consumatorilor li se oferă informații sigure despre conținutul alimentelor pe care le cumpără.

Legislația UE privind alimentația stabilește și principiile în materie de analiză a riscurilor. Acestea precizează când, cum și ce evaluări științifice și tehnice ar trebui efectuate pentru a garanta o bună protecție a cetățenilor, a animalelor și a mediului. **Această abordare comună garantează faptul că standardele minime se aplică peste tot în Uniunea Europeană**, ajutând statele membre să prevină și să controleze bolile și să abordeze riscurile în materie de siguranță alimentară în mod coordonat, eficient și rentabil.

Datorită normelor UE privind **etichetarea alimentelor**, cetățenii au acces la informații precise și complete despre conținutul și compoziția alimentelor, ceea ce îi ajută să ia decizii în cunoștință de cauză cu privire la produsele pe care le consumă. Etichetele trebuie să includă informații clare despre alergenii și valoarea nutrițională a produselor alimentare – calorii, grăsimi, grăsimi saturate, carbohidrați, proteine, conținutul de zahăr și de sare. De asemenea, pe etichetă trebuie să se găsească detalii despre producător, vânzător, importator, condițiile de depozitare și modul de preparare a anumitor alimente. Este obligatoriu ca etichetele să nu poată fi îndepărtate, să fie vizibile și ușor de citit și de înțeles.¹

Directiva Consiliului din 21 decembrie 1988 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la alimentele congelate rapid destinate consumului uman (89/108/CEE)²

Directiva 89/108/CEE, ca și Directiva 92/2/CEE de stabilire a normelor de prelevare a eșantioanelor și a metodei de analiză comunitare utilizate la controlul temperaturilor alimentelor congelate rapid destinate consumului uman, sunt

¹ https://europa.eu/european-union/topics/food-safety_ro

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:31989L0108>

implementate în legislațiile statelor membre încă din 2007. În România, directiva este transpusă în **Normele privind fabricarea, transportul, depozitarea, comercializarea și controlul oficial al temperaturii alimentelor congelate rapid, destinate consumului uman**³ (Ordinul ANSVSA nr.134/2010).

Art.1

(1) Prezenta directivă se aplică produselor congelate rapid destinate alimentației umane, denumite în continuare „alimente congelate rapid”.

(2) În înțelesul prezentei directive, „alimente congelate rapid” înseamnă produsele alimentare:

- care au fost supuse unui proces corespunzător de congelare numit „congelare rapidă”, care permite depășirea cât mai rapidă, în funcție de natura produsului, a zonei de cristalizare maximă, având drept efect faptul că temperatura produsului în toate punctele sale – după stabilizarea termică – este menținută fără întrerupere la valori egale cu sau mai mici decât -18°C și
- care sunt comercializate astfel încât să indice că ele posedă această caracteristică.

Înghețata nu este considerată „aliment congelat rapid” în înțelesul prezentei directive.

(3) Prezenta directivă se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor comunitare cu privire la:

- (a) organizarea comună a piețelor în domeniile agriculturii și pescuitului;
 - (b) igiena veterinară.
- (...)

Art.7

Alimentele congelate rapid destinate să fie livrate consumatorului final trebuie să fie ambalate de către fabricant sau de către ambalator în pre-ambalaje corespunzătoare care le protejează împotriva contaminărilor exterioare microbiene sau de altă natură și împotriva uscării.

Art.8

(1) Directiva 79/112/CEE se aplică produselor care intră sub incidența prezentei directive și destinate să fie livrate ca atare consumatorului final, precum și restaurantelor, spitalelor, cantinelor și altor colectivități similare, cu următoarele condiții:

- (a) denumirea de vânzare trebuie să fie completată de mențiunea sau mențiunile următoare:

în limba spaniolă: „ultracongelado” sau „congelado rapidamente”;

în limba daneză: „dybfrossen”;

³ <http://www.cdep.ro/intranet/mof/partea1/2010/0805.pdf>

în limba germană: „tiefgefroren” sau „Tiefkühlkost” sau „tiefgekühlt” sau „gefrostet”;
în limba greacă: „βαθείας κατάψυξης” sau „ταχείας κατάψυξης” sau „υπερ-κατεψυγμένα”;
în limba engleză: „quick-frozen”;
în limba franceză: „surgelé”;
în limba italiană: „surgelato”;
în limba olandeză: „diepvries”;
în limba portugheză: „ultracongelado”;

- (b) indicarea termenului de valabilitate minim trebuie să fie însoțită de indicarea perioadei în care produsele congelate rapid trebuie să fie antrepozitate de către destinatar și de indicarea temperaturii de păstrare și/sau a echipamentului de păstrare necesar;
- (c) etichetarea oricărui aliment congelat rapid trebuie să conțină o mențiune care să permită identificarea lotului;
- (d) eticheta oricărui aliment congelat rapid trebuie să conțină o comunicare clară de genul „a nu se recongela după decongelare”.

Art.9

(1) Etichetarea produselor definite la articolul 1 alineatul (2) și care nu sunt destinate să fie livrate consumatorului final și nici restaurantelor, spitalelor, cantinelor și altor colectivități similare conține numai următoarele mențiuni obligatorii:

- (a) denumirea de vânzare completată în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) litera (a);
- (b) cantitatea netă exprimată în unitate de masă;
- (c) o mențiune care să permită identificarea lotului;
- (d) numele sau denumirea și adresa fabricantului sau ambalatorului sau a unui vânzător stabilit în interiorul Comunității.

(2) Mențiunile prevăzute la alineatul (1) trebuie să figureze pe ambalaj, recipient sau pe o etichetă aplicată acestora.

(3) Prezentul articol nu aduce atingere dispozițiilor comunitare mai detaliate sau mai cuprinzătoare în materie de metrologie.

Art.10

Statele membre nu pot, pentru motive legate de caracteristicile lor de fabricare, de ambalarea sau de etichetarea lor, să interzică sau să restrângă comercializarea

produselor definite la articolul 1 alineatul (2) și conforme cu prezenta directivă și cu măsurile luate pentru aplicarea ei.

Regulamentul (UE) nr. 16/2012 al Comisiei din 11 ianuarie 2012 de modificare a anexei II la Regulamentul (CE) nr. 853/2004 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește cerințele referitoare la alimentele congelate de origine animală destinate consumului uman

Secțiunea IV de mai jos se adaugă în anexa II la Regulamentul (CE) nr. 853/2004:

Cerințe aplicabile alimentelor congelate de origine animală

1. În scopul prezentei secțiuni, «data de producție» înseamnă:

- (a) data abatorizării, în cazul carcaselor, al semi-carcaselor sau al sferturilor de carcase;*
- (b) data uciderii animalului, în cazul cadavrelor de vânat;*
- (c) data capturării sau a colectării, în cazul produselor de pescărie;*
- (d) data prelucrării, tăierii, tocării sau preparării, după caz, pentru orice alt tip de aliment de origine animală.*

2. Până la etapa în care alimentul este etichetat în conformitate cu Directiva 2000/13/CE sau este utilizat pentru o prelucrare ulterioară, operatorii din sectorul alimentar trebuie să se asigure că, în cazul alimentelor congelate de origine animală destinate consumului uman, următoarele informații sunt puse la dispoziția operatorului din sectorul alimentar căruia i se furnizează alimentele și, la cerere, autorității competente:

- (a) data de producție; și*
- (b) data congelării, în cazul în care aceasta este diferită de data de producție.*

În cazul în care alimentul este obținut din loturi de materii prime cu diferite date de producție și de congelare, trebuie menționată cea mai veche dată de producție și/sau congelare, după caz.

3. Formatul adecvat în care trebuie să fie puse la dispoziție informațiile rămâne la latitudinea furnizorului alimentelor congelate, cu condiția ca informațiile solicitate la punctul 2 să fie clare și disponibile și să poată fi obținute de operatorul din sectorul alimentar căruia i se furnizează alimentele.

Începând cu 13 decembrie 2014, a intrat în vigoare noul Regulament (UE) nr. 1169/2011 privind furnizarea de informații referitoare la produsele alimentare.⁴

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32011R1169>

Obligația de a furniza informații nutriționale se va aplica începând cu 13 decembrie 2016. Noua lege combină două directive într-un singur act (Directiva 2000/13 - Etichetarea, prezentarea și publicitatea produselor alimentare, aplicabilă până la 12 decembrie 2014, și Directiva 90/496 - Etichetarea nutrițională a produselor alimentare) și abordează:

- Îmbunătățirea lizibilității informațiilor (dimensiunea minimă a informațiilor obligatorii);
- Prezentarea mai clară și mai armonioasă a alergenilor (de exemplu, soia, nuci, gluten, lactoză) pentru produsele alimentare preambalate (accent pe font, stil sau culoarea de fundal) în lista ingredientelor;
- Informații obligatorii privind alergenii pentru produsele alimentare care nu sunt preambalate, inclusiv în restaurante și cafenele;
- Cerința privind anumite informații nutriționale pentru majoritatea alimentelor procesate preambalate;
- Informații de origine obligatorii pentru carnea proaspătă provenind de la porcine, ovine, caprine și păsări de curte;
- Aceleași cerințe de etichetare pentru vânzările online, la distanță sau cumpărarea într-un magazin;
- Lista de nanomateriale fabricate din ingrediente;
- Informații specifice privind originea vegetală a uleiurilor și grăsimilor rafinate;
- Norme mai aspre pentru a preveni practicile înșelătoare;
- Indicarea ingredientului substitutiv pentru alimentele de "imitație";
- Indicația clară "format din carne" sau "format din pește";
- Indicarea clară a produselor decongelate.⁵

3. *Formatul adecvat în care trebuie să fie puse la dispoziție informațiile rămâne la latitudinea furnizorului alimentelor congelate, cu condiția ca informațiile solicitate la punctul 2 să fie clare și disponibile și să poată fi obținute de operatorul din sectorul alimentar căruia i se furnizează alimentele.*

3) Începând cu 13 decembrie 2014, a intrat în vigoare noul **Regulament (UE) nr. 1169/2011 privind furnizarea de informații referitoare la produsele alimentare**.⁶ Obligația de a furniza informații nutriționale se va aplica începând cu 13 decembrie 2016.⁷ Noua lege combină două directive într-un singur act (Directiva 2000/13 - Etichetarea, prezentarea și publicitatea produselor alimentare, aplicabilă până la 12 decembrie 2014, și Directiva 90/496 - Etichetarea nutrițională a produselor alimentare) și abordează:

- Îmbunătățirea lizibilității informațiilor (dimensiunea minimă a informațiilor obligatorii);

⁵ https://ec.europa.eu/food/safety/labelling_nutrition/labelling_legislation_en

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32011R1169>

⁷ http://www.anpc.gov.ro/anpcftp/interes_public/ghid_150226.pdf

- Prezentarea mai clară și mai armonioasă a alergenilor (de exemplu, soia, nuci, gluten, lactoză) pentru produsele alimentare preambalate (accent pe font, stil sau culoarea de fundal) în lista ingredientelor;
- Informații obligatorii privind alergenii pentru produsele alimentare care nu sunt preambalate, inclusiv în restaurante și cafenele;
- Cerința privind anumite informații nutriționale pentru majoritatea alimentelor procesate preambalate;
- Informații de origine obligatorii pentru carnea proaspătă provenind de la porcine, ovine, caprine și păsări de curte;
- Aceleași cerințe de etichetare pentru vânzările online, la distanță sau cumpărarea într-un magazin;
- Lista de nanomateriale fabricate din ingrediente;
- Informații specifice privind originea vegetală a uleiurilor și grăsimilor rafinate;
- Norme mai aspre pentru a preveni practicile înșelătoare;
- Indicarea ingredientului substitutiv pentru alimentele de "imitație";
- Indicația clară "format din carne" sau "format din pește";
- Indicarea clară a produselor decongelate.⁸

Partea A din Anexa VI a Regulamentului 1169/2011 – Mențiuni obligatorii care însoțesc denumirea produsului alimentar – prevede următoarele:

1. *Denumirea produsului alimentar cuprinde sau este însoțită de mențiuni referitoare la starea fizică în care se găsește produsul alimentar sau la tratamentul specific care i-a fost aplicat (de exemplu: transportat în pulbere, **recongelat**, **liofilizat**, **congelat rapid**, concentrat, afumat), în toate cazurile în care omiterea acestui tip de informații ar putea induce cumpărătorul în eroare.*
2. ***În cazul unor produse alimentare care au fost congelate înainte de vânzare și care sunt vândute decongelate, denumirea produsului alimentar este însoțită de mențiunea „decongelat”.***

Prezenta cerință nu se aplică:

- (a) *ingredientelor prezente în produsul final;*
- (b) *produselor alimentare în cazul cărora congelarea este o etapă necesară din punct de vedere tehnologic a procesului de producție;*
- (c) *produselor alimentare în cazul cărora decongelarea nu are efecte negative asupra siguranței sau calității produsului alimentar.*

Prezentul punct se aplică fără a aduce atingere punctului 1.

⁸ https://ec.europa.eu/food/safety/labelling_nutrition/labelling_legislation_en

Deși Regulamentul este aplicabil încă de la sfârșitul anului 2014 (cu excepția prevederilor privind declarația nutrițională, aplicabile de la sfârșitul anului 2016), România nu a adoptat până în prezent un act normativ de adaptare a legislației naționale în conformitate cu prevederile Regulamentului. În aceste condiții, prevederile Hotărârii de Guvern nr.106/2002 privind etichetarea alimentelor rămân în continuare aplicabile. Cu toate acestea, Regulamentul este direct aplicabil și prevalează față de orice prevederi naționale contrare. În prezent, pe agenda Guvernului există un proiect de Hotărâre⁹.

Directiva 2000/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 martie 2000 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la etichetarea și prezentarea produselor alimentare, precum și la publicitatea acestora se aplică produselor alimentare destinate a fi livrate ca atare consumatorului final sau restaurantelor, spitalelor, cantinelor și altor colectivități similare. Ea nu se aplică produselor destinate a fi exportate în afara Uniunii Europene (UE).

Etichetarea, prezentarea și publicitatea produselor alimentare nu poate să fie de natură să:

- inducă cumpărătorul în eroare asupra caracteristicilor, proprietăților sau efectelor produsului alimentar;
- atribuie unui produs alimentar proprietăți de prevenire, de tratament și de vindecare a unei boli umane (cu excepția dispozițiilor comunitare aplicabile apelor minerale naturale și produselor alimentare destinate unei alimentații speciale).

Etichetarea produselor alimentare trebuie să conțină anumite mențiuni obligatorii. Aceste mențiuni trebuie să fie ușor de înțeles și ușor vizibile, lizibile și să nu poată fi șterse. Anumite mențiuni trebuie să figureze în același câmp vizual.

Atunci când produsele alimentare sunt preambalate, mențiunile obligatorii figurează pe preambalaj sau pe o etichetă atașată acestuia.

Mențiunile obligatorii acoperă:

- **denumirea de comercializare;**
- **lista ingredientelor** care sunt enumerate în ordinea descrescătoare a ponderii lor și sunt desemnate prin denumirea lor specifică, în conformitate cu anumite derogări prevăzute în anexele I, II, III și IIIBis. În cazul ingredientelor care aparțin mai multor categorii, este indicată categoria care corespunde funcției

⁹ <http://www.ms.ro/2018/02/01/hotarare-a-guvernului-privind-stabilirea-cadrului-institutional-si-al-unor-masuri-pentru-punerea-in-aplicare-a-regulamentului-ue-2015-2283-al-parlamentului-european-si-al-consiliului-din-25-noiembr/>

sale principale în cazul produsului alimentar respectiv. În anumite situații, menționarea ingredientelor nu este solicitată în cazul: Anumiți aditivi și anumite enzime nu sunt considerate ingrediente; este vorba de componenții care sunt utilizați ca auxiliari tehnologici sau care sunt conținuți într-un ingredient fără a mai îndeplini nicio funcție tehnologică în produsul finit;

- **cantitatea ingredientelor sau a categoriilor de ingrediente** exprimată în procente. Această mențiune se aplică atunci când ingredientul sau categoria de ingrediente:
- **cantitatea netă** exprimată în unități de volum pentru produsele lichide și în unități de masă pentru celelalte produse. Sunt prevăzute, în același timp, dispoziții speciale în cazul produselor alimentare vândute la bucată și pentru produsele alimentare prezentate într-un lichid de acoperire;
- **data de valabilitate minimă**. Această dată este compusă din indicarea zilei, lunii și anului, cu excepția produselor alimentare a căror valabilitate este mai mică de 3 luni (indicarea zilei și a lunii este suficientă), produsele alimentare a căror valabilitate este mai mare de 3 luni, dar nu depășește 18 luni (indicarea lunii și a anului este suficientă) sau a căror valabilitate este mai mare de 18 luni (indicarea anului este suficientă). Data de valabilitate este precedată de mențiunea „A se consuma de preferință înainte de ...”, atunci când data conține indicarea zilei sau „A se consuma înainte de sfârșitul ...”, în celelalte cazuri. Menționarea datei de valabilitate nu este cerută în cazul produselor următoare: În cazul produselor alimentare foarte perisabile, data de valabilitate minimă se înlocuiește cu data limită de consum;
- **condițiile speciale de conservare și de utilizare**;
- **denumirea sau firma și adresa fabricantului sau a celui care ambalează produsul sau a unui vânzător** stabilit în interiorul Comunității. În ceea ce privește unul produs pe teritoriul statelor membre, acestea sunt autorizate să nu ceară decât indicarea fabricantului, a celui care ambalează produsul sau a vânzătorului;
- **locul de origine sau de proveniență**, în cazurile în care omiterea acestei mențiuni ar putea induce consumatorul în eroare;
- **modul de folosire** trebuie indicat, în cazul în care omiterea sa nu ar permite o folosire potrivită a produsului alimentar;
- mențiunea **titlului alcoolmetric pe unitatea de volum** pentru băuturile care conțin mai mult de 1,2 % alcool în volum.

Dispozițiile europene aplicabile anumitor produse alimentare determinate pot autoriza caracterul facultativ al mențiunilor cu privire la lista ingredientelor și la data de valabilitate minimă. Aceste dispoziții pot să prevadă alte mențiuni obligatorii, cu condiția ca acestea să nu împiedice informarea cumpărătorului.

Sunt prevăzute dispoziții speciale în ceea ce privește:

- **buteliile de sticlă destinate reutilizării și ambalajele de dimensiuni reduse**;
- **produsele alimentare preambalate**. În cazul în care produsele alimentare preambalate sunt comercializate în etapa anterioară vânzării către

consumatorul final sau sunt livrate unor colectivități în vederea tratamentului, mențiunile pot să nu figureze decât pe documentele comerciale care se referă la acesta, cu condiția ca denumirea de comercializare, data de valabilitate minimă și adresa fabricantului sau a celui care ambalează produsul să poată figura pe ambalajul exterior;

- produsele alimentare prezentate ne-preambate la vânzare sau produsele alimentare ambalate pe locurile de vânzare la cererea cumpărătorului.¹⁰

La 27 decembrie 2017 a fost publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene **Regulamentul (UE) 2017/2394 din 12 decembrie 2017 privind cooperarea dintre autoritățile naționale însărcinate să asigure respectarea legislației în materie de protecție a consumatorului și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 (numit în continuare noul Regulament)**, care se va aplica începând cu data de 17 ianuarie 2020.¹¹

Noul Regulament stabilește condițiile în care autoritățile competente desemnate de către statele membre ca fiind responsabile cu asigurarea respectării legislației Uniunii care protejează interesele consumatorilor cooperează și își coordonează acțiunile între ele și cu Comisia, pentru a garanta respectarea acestei legislații și pentru a asigura buna funcționare a pieței interne, precum și pentru a îmbunătăți protecția intereselor economice ale consumatorilor.

Noul Regulament abordează deficiențele identificate în Regulamentul (CE) nr.2006/2004 în vigoare și are drept obiectiv general dezvoltarea unor mecanisme de cooperare moderne, eficiente și eficace, care să reducă prejudiciile aduse consumatorilor ca urmare a încălcărilor transfrontaliere și pe scară largă ale legislației UE în materie de protecție a consumatorilor.

Noul Regulament va oferi competențe sporite autorităților naționale pentru o mai bună aplicare a drepturilor consumatorilor. Printre principalele noi competențe conferite se numără:

- dispunerea închiderii imediate, parțial sau definitiv, a site-urilor web care au recurs la înșelătorii;
- îndepărtarea conținutului unei interfețe online sau restricționarea accesului la aceasta sau dispunerea afișării explicite a unui avertisment către consumatori în momentul accesării interfeței online;
- dispunerea deciziei, către un furnizor de servicii de găzduire, de a înlătura, dezactiva sau restricționa accesul la o interfață online sau după caz, către registrele de domenii sau operatorilor de registre de a elimina un nume de domeniu complet calificat și de a permite autorității competente în cauză să îl înregistreze;

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:l21090>

¹¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:32017R2394>

- impunerea, către oricare autoritate, organism sau agenție publică de la nivel național sau către oricare persoană fizică sau juridică, a obligației de a pune la dispoziție orice informații, date sau documente relevante, indiferent de format sau formă și indiferent de mediul pe care sunt stocate sau de locul în care sunt stocate acestea, în scopul de a stabili dacă a avut sau are loc o încălcare sancționată prin noul Regulament și pentru a stabili detaliile acestei încălcări, inclusiv în scopul urmăririi fluxurilor financiare și de date, al stabilirii identității persoanelor implicate în fluxurile financiare și de date, și al luării la cunoștință de informații privind conturile bancare și al identificării proprietarilor de site-uri web;
- achiziționarea de bunuri sau servicii în scopuri de testare, dacă este necesar sub o altă identitate (*mystery shopping*), inclusiv de a le inspecta și de a le observa, studia, dezasambla sau testa în scopul de a detecta încălcări sancționate prin noul Regulament și de a obține mijloace de probă.